

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO
589 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 507¹ STRAIPSNIU
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2270**

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. gruodžio 21 d. sprendimo Nr. SV-S-758 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.3 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo ir kodekso papildymo 507¹ straipsniu įstatymo projektui Nr. XIVP-2270 (toliau – Įstatymo projektas), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Įstatymo projekto 1 straipsniu siūlomo papildyti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 507¹ straipsnyje vartojama sąvoka „viešąsias paslaugas teikiantis asmuo“. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 19 dalyje viešoji paslauga apibrėžiama kaip pagal įstatymų ir (ar) viešojo administravimo subjektų nustatytus reikalavimus vykdoma šių subjektų prižiūrima veikla, kuria sukuriamą valstybės ar savivaldybių garantuojama ir visuomenės nariams vienodai prieinama nauda, t. y. sąvoka apibrėžiama labai plačiai. Viešąsias paslaugas teikiantis asmuo Viešojo administravimo įstatyme nėra apibrėžtas – juo gali būti bet kuris asmuo, Viešojo administravimo įstatymo 20 straipsnio 4 dalies 2 punkto nustatyta tvarka viešojo administravimo subjekto, kuriam suteikti viešojo administravimo įgaliojimai administruoti priskirtos viešosios paslaugos teikimą, parinktas asmuo (tiesioginis asmuo, tiek ir juridinis asmuo (biudžetinė, viešoji įstaiga, nevyriausybinių organizacija ir pan.). Tais atvejais, kai viešosios paslaugos teikėjas yra juridinis asmuo, negalima vienareikšmiškai teigti, kad visi jo darbuotojai yra tiesioginiai viešųjų paslaugų teikėjai (pvz., sveikatos priežiūros įstaigos buhalterinę apskaitą tvarkantis darbuotojas nebus laikomas viešosios paslaugos teikėju, nors įstaiga, kurioje jis dirba, teikia viešąsias paslaugas).

Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, įvertinus Įstatymo projekto tikslus ir siekiant teisinio reguliavimo bei teisės taikymo aiškumo, siūlytina tikslinti Įstatymo projektu siūlomo papildyti ANK 507¹ straipsnio dispoziciją konkretizuojant viešąsias paslaugas teikiančio asmens sąvoką ir nuostatą išdėstyti taip:

„Fizinio asmens, kuris pagal įstatymų ir (ar) viešojo administravimo subjektų nustatytus reikalavimus paslaugų gavėjui teikia socialines, švietimo, sveikatos priežiūros, kultūros ir (ar) kitas valstybės ar savivaldybių garantuojamas ir visuomenės nariams vienodai prieinamas paslaugas, garbės ir orumo pažeminimas, reiškiamas raštu, žodžiu, gestais, įžeidžiančiu, įžūliu, provokuojančiu ar kitokiu elgesiu,

užtraukia baudą nuo penkiasdešimt iki trijų šimtų eurų.“

2. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad pagrindinis Įstatymo projekto tikslas – suteikti deramą teisinę apsaugą asmenimis, kurie teikia viešąsias paslaugas, tais atvejais, kai pažeidžiami jų garbė ir orumas, nes šiuo metu viešąsias paslaugas teikiančių asmenų garbė ir orumas nėra saugomi jokia specialia ANK norma, priešingai nei, pvz., valstybės politikų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų, viešojo administravimo funkcijas atliekančių asmenų, taip pat statutinių valstybės tarnautojų, karių ir žvalgybos pareigūnų, už

kurių garbės ir orumo pažeminimą taikoma administracinė atsakomybė atitinkamai pagal ANK 507 ir 508 straipsnius. Pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus dėl ANK 507 ir 508 straipsniuose numatytų nusižengimų įgaliojimus turi ne tik policija, bet ir kitų ANK 589 straipsnyje nurodytų institucijų pareigūnai, pvz., iki 2023 m. sausio 1 d. pagal ANK 507 straipsnį administracinių nusižengimų protokolus galėjo surašyti 70 institucijų pareigūnai, 2022 m. gruodžio 23 d. Seimui priėmus Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIV-1773, tokie įgaliojimai (neapsiribojant vien tik policija) papildomai suteikti dar 7 institucijų pareigūnams.

Iš Įstatymo projekto aiškinamojo rašto neaišku, kodėl Įstatymo projekto 2 straipsniu keičiamas tik ANK 589 straipsnio 49 punktas ir įgaliojimai pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus pagal siūlomą ANK 507¹ straipsnį suteikiami tik policijos pareigūnams, nors siūlomame ANK 507¹ straipsnyje numatyto administracinio nusižengimo sudėties požymiai iš esmės sutampa su ANK 507 straipsnyje numatyto administracinio nusižengimo požymiais ir nusižengimai nesiskiria pagal savo pavojingumo pobūdį.

Juridinių asmenų registro duomenimis, 2023 m. sausio 10 d. veikė 2 998 biudžetinės įstaigos ir viešosios įstaigos, iš kurių viešąsias paslaugas teikia 2 504 įstaigos. Švietimo srities viešąsias paslaugas teikia apie 70 proc. įstaigų, socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas – apie 15 proc. įstaigų, kitos įstaigos teikia viešąsias paslaugas atitinkamai kitose veiklos srityse. Savivaldybės yra savininkės arba dalininkės 2 312 viešųjų ir biudžetinių įstaigų, teikiančių viešąsias paslaugas. Siekiant Įstatymo projekto tikslo („suteikti deramą teisinę apsaugą asmenims, kurie teikia viešąsias paslaugas“), atsižvelgus į tai, kad daugiausia viešųjų paslaugų teikėjų yra sveikatos priežiūros, socialines, švietimo ir kitas paslaugas teikiančios įstaigos, kurių savininkės arba dalininkės yra savivaldybės, taip pat į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 55 straipsnį, savivaldybės administruoja ir užtikrina viešųjų paslaugų teikimą savivaldybės gyventojams, tikslinga sudaryti teisinės prielaidas savivaldybių administracijų valstybės tarnautojams pagal kompetenciją taikyti administracinę atsakomybę už ANK 507¹ straipsnyje nurodytus nusižengimus, juo labiau, kad tokią teisę jie turi ir dėl ANK 507 straipsnyje nurodytų nusižengimų. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, taip pat siekiant užtikrinti teisėkūros proporcingumo ir efektyvumo principus, Įstatymo projektą siūlytina papildyti ANK 589 straipsnio 82 punkto pakeitimu jame pateikiant nuorodą į ANK 507¹ straipsnį.

3. Atsižvelgus į tai, kad 2022 m. gruodžio 8 d. Seimas priėmė Administracinių nusižengimų kodekso 526, 589 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 526¹ straipsniu įstatymą Nr. XIV-1641, kuris įsigaliojo 2023 m. sausio 1 d., 2022 m. gruodžio 23 d. Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIV-1773, kuris įsigaliojo 2023 m. sausio 2 d., ir nurodytais įstatymo pakeitimais ANK 589 straipsnio 49 punktas papildytas nuorodomis į ANK 526¹ ir 507 straipsnius, tikslintinas Įstatymo projekto 2 straipsniu keičiamo ANK 589 straipsnio 49 punktas papildant nuorodomis į minėtus ANK straipsnius. Taip pat tikslintina nuoroda į ANK 506 straipsnio 4¹ dalį.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras